

Sygn. akt I ACa 792/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Sobierajski
Sędziowie:	SSA Elżbieta Uznańska SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2016 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w N.

przeciwko (...) Sp. z o.o. w L.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 19 lutego 2016 r. sygn. akt IX GC 839/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 5.578,86 zł (pięć tysięcy pięćset siedemdziesiąt osiem złotych 86/100) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Krzysztof Sobierajski SSA Elżbieta Uznańska

Sygn. akt I ACa 792/16

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w N., w pozwie wniesionym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w L. wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 99717,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 04.06.2015r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, iż wykonywała na rzecz pozwanej usługi spedycji i przewozu towarów żywnościowych w transporcie międzynarodowym. Zapłata miała następować przelewem z odroczonego miesięcznym terminem płatności. Wystawione przez powódkę faktury Vat, które łącznie obejmują sumę dochodzoną pozwem, nie

zostały zapłacone przez byłą kontrahentkę mimo , że nie negowała ona faktu dokonania tych przewozów na jej rzecz oraz wysokości wynagrodzenia wynikającego stąd dla powódki.

W dniu 19 listopada 2014r. strony podpisały porozumienie o udzieleniu przez powódkę spółce z L. limitu kredytowego do czasu zakończenia postępowania likwidacyjnego prowadzonego przez Towarzystwo (...) S.A. w związku ze szkodą. Pismem z 9 czerwca 2015r .E. zawiadomiła pozwaną o zakończeniu obowiązywania limitu kredytowego wobec zakończenia postępowania likwidacyjnego. Pomimo wezwania do zapłaty strona przeciwna nie zapłaciła wynagrodzenia za przewóz i spedycję, obecnie dochodzonego pozwem.

W dniu 24 lipca 2015r ,Sąd Okręgowy w Krakowie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym uwzględnił w całości żądanie pozwu oraz obciążył pozwaną spółkę kosztami postępowania , w kwocie 4864 zł

Nakaz uprawomocnił się w zakresie kwoty 1510,63 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 czerwca 2015r.

Strona pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L., zakresem wniesionych przez siebie zarzutów objęła wydany nakaz w zakresie sumy 98206,53 zł z ustawowymi odsetkami oraz w zakresie całości kosztów postępowania. W tej części domagała się uchylecia nakazu i oddalenia powództwa oraz obciążenia przeciwniczki procesowej kosztami sporu.

W uzasadnieniu zarzutów wskazała, że nie kwestionuje istnienia, zasadności i wymagalności wierzytelności strony powodowej, której ta dochodzi pozwem.

Jednak wskazała, że wobec tej wierzytelności powódki podnosi zarzut potrącenia wierzytelności wzajemnej , w rozmiarze ilościowym odpowiadającym dochodzonej pretensji, pomniejszonej o sumę , zakresu której nie obejmowały wniesione zarzuty. Twierdziła zatem , że jej wierzytelność zamyka się wielkością 98 206,53zł.

Ta wzajemna wierzytelność przysługuje spółce (...) z tytułu szkody za wyrównanie której odpowiedzialna jest powódka. Uszczerbek ten powstał w związku ze zleconym pozwanej w dniu 11 kwietnia 2014r. transportem mięsa do Grecji. W dniu 16 kwietnia 2014r pojazd transportujący ten towar uległ wypadkowi , a część mięsa uległa uszkodzeniu.

Odbiorca towaru z tytułu szkody obciążył pozwaną kwotą 98206,53 zł , ograniczając o tę sumę należne spółce z L. wynagrodzenie za sprzedane mięso.

Wobec tego pozwana wystawiła i przesłała powódce notę obciążeniową obejmującą tę kwotę , wzywając do jej zapłaty , w określonym przez siebie terminie.

W związku z tą szkodą ubezpieczyciel spółki (...) jako przewoźnika - (...) SA, w dniu 22 lipca 2014r. wypłacił na jej rzecz odszkodowanie, w kwocie 21611,74 euro.

Porozumienie pomiędzy stronami z dnia 19 listopada 2014 r , było zawarte , w ocenie strony pozwanej, celem przyszłej kompensaty wzajemnych zobowiązań.

Na jego podstawie- zdaniem pozwanej powódka udzieliła jej limitu kredytowego do wysokości szkody poniesionej przez M. B. do czasu rozstrzygnięcia sprawy przed ubezpieczycielem.

Wskazana wyżej nota obciążeniowa i to porozumienie, jak twierdziła spółka z L. , stanowią wystarczające dokumenty stwierdzające istnienie wierzytelności wzajemnej pozwanej , która może zostać skutecznie potrącona z pretensją powódki. Zarzut , którym broni się pozwana, powinien prowadzić do wywołania skutku materialnoprawnego potrącenia i być podstawą oddalenia powództwa, szczególnie , że treść porozumienia stron należy identyfikować po stronie powódki z co najmniej, niewłaściwym uznaniem długu jaki ma wobec byłej kontrahentki z tytułu swojej odpowiedzialności odszkodowawczej wobec niej.

W reakcji na to stanowisko spółka (...) podniosła zarzut, nie wykazania zasadności zarzutu potrącenia dowodami, o których mowa w art. 485 k.p.c.

Ponadto zaprzeczyła istnieniu wiarygodności pozwanej wobec niej z tytułu szkody, negując ją tak co do zasady i co do wysokości, jako nieudowodnionej. Wskazywała przy tym, że nota księgowa na którą powołuje się przeciwniczka procesowa nigdy nie była przez nią zaakceptowana. Zaprzeczyła aby ubezpieczyciel (...) SA, wypłacił na jej rzecz odszkodowanie na jakie wskazuje pozwana w uzasadnieniu zarzutów. Przeciwnie, zakład ubezpieczeń świadczenia takiego nie spełnił argumentując, iż przeprowadzone postępowanie wewnątrz ubezpieczeniowe wykazało, iż brak jest podstaw aby przewoźnikowi / spółce (...) / można było przypisać odpowiedzialność za powstanie wypadku, w którym przewożony towar w części uszkodzony.

Jeszcze raz powtórzyła, iż w jej ocenie porozumienie stron z 19 listopada 2014r było jedynie odroczeniem pozwanej terminu płatności należności za wykonane niewadliwie na rzecz M. B. świadczenia, w ramach umów przewozu i spedycji. Z całą pewnością jego treści nie można traktować jako [niewłaściwego] uznania długu przez powódkę.

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2016r, Sąd Okręgowy w Krakowie :

- utrzymał w mocy wydany w dniu 24 lipca 2015r, w sprawie o sygnaturze IX Gnc 778/15 nakaz zapłaty [pkt I],

Zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 357, 72 zł tytułem pozostałej części kosztów procesu, powstałych po wydaniu nakazu, sumę 2 182, 48 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego, prowadzonego z wniosku spółki (...) wobec obowiązanej M. B. przez komornika przy Sądzie Rejonowym w K.w sprawie o sygnaturze Km 809/15 oraz sumę 900 złotych, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego należnego powódce w ramach tego postępowania [pkt II sentencji wyroku]

Za okoliczności niesporne pomiędzy stronami Sąd Okręgowy uznał te, zgodnie z którymi :

Strony pozostawały z stałych stosunkach gospodarczych. Strona powodowa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w N. wykonywała na rzecz pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. usługi spedycji i przewozu towarów żywnościowych w transporcie międzynarodowym. Zapłata miała następować przelewami z odroczonym, miesięcznym, terminem płatności. Spółka z N. ,w ramach wzajemnych rozliczeń, wystawiła spółce z L. następujące faktury VAT:

- nr (...) na kwotę 7017,13 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem organizacji spedycji mięsa do Wielkiej Brytanii, z faktury pozostała pozwanej do zapłaty kwota 1253,25 zł;

- nr (...) na kwotę 14770,15 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem spedycji mięsa do Grecji,

- nr (...) na kwotę 10773,82 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem organizacji spedycji mięsa do Wielkiej Brytanii,

- nr (...) na kwotę 15976,09 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem organizacji spedycji mięsa do Wielkiej Brytanii,

- nr (...) na kwotę 6067,79 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem przewozu mięsa do Wielkiej Brytanii,

- nr (...) na kwotę 15928,81 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem organizacji spedycji mięsa do Grecji,

- nr (...) na kwotę 16960,53 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem przewozu mięsa do Grecji,

- nr (...) na kwotę 17986,72 zł z terminem płatności w dniu 30.10.2014r. tytułem spedycji mięsa do Grecji.

Pozwana nie zgłaszała zastrzeżeń do sposobu wykonania świadczeń umownych przez powódkę - kontrahentkę. Należnej zapłaty nie dokonała.

W odniesieniu do okoliczności spornych, Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

W dniu 22 kwietnia 2014r. strona pozwana wystawiła stronie powodowej notę obciążeniową na kwotę 98206,53 zł tytułem straty poniesionej na skutek wypadku samochodowego pojazdu w dniu 16 kwietnia 2014r. W nocy wskazano termin płatności 30 dni, wobec czego termin końcowy spełnienia świadczenia przypadał 21 maja 2014r.

W dniu 19 listopada 2014r. strony podpisały porozumienie o udzieleniu limitu kredytowego. W § (...) porozumienia powodowa spółka wyraziła zgodę na udzielenie limitu kredytowego stronie pozwanej w kwocie 98206,53 zł.

Limit dotyczył wszystkich przeterminowanych płatności pozwanej względem powódki. Strony postanowiły, że limit będzie obowiązywać od dnia podpisania porozumienia do czasu zakończenia postępowania likwidacyjnego prowadzonego przez Towarzystwo (...) S.A. w związku ze szkodą związaną z wypadkiem samochodu transportującego w dniu 16.04.2014r. mięso, które kupił w spółce (...) kontrahent grecki.

Towarzystwo (...) SA - ubezpieczyciel spółki z (...) S.A., pismem z dnia 3 czerwca 2015r., ostatecznie zawiadomił stronę powodową o odmowie wypłaty odszkodowania wobec braku podstaw do kierowania roszczeń związanych z następstwami opisanego wyżej wypadku względem przewoźnika, którym była E..

W konsekwencji w trzy dni później 9 czerwca 2015r. strona powodowa zawiadomiła pozwaną o zakończeniu obowiązywania limitu kredytowego wobec zakończenia postępowania przed ubezpieczycielem, informując także o jego wyniku.

Wcześniej, bo pismem z dnia 5 czerwca 2015r, odebrany przez drugą stronę 8 czerwca tego roku, powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty będącej przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. Wezwanie okazało się nieskuteczne.

Na wstępie oceny prawnej Sąd I instancji wskazał, że źródło, rozmiar oraz fakt przysługiwania stronie powodowej wierzytelności wobec pozwanej, dochodzonych pozewem, a wynikających z prawidłowo zrealizowanych umów spedycji i przewozów mięsa do Wielkiej Brytanii i Grecji nie były w sporze kwestionowane.

Przedmiotem oceny prawnej pozostała zatem skuteczność obrony przed wynikającym z tych wierzytelności roszczeniem spółki (...), jaką podjęła pozwana podnosząc zarzut potrącenia wierzytelności wzajemnej, której rozmiar ilościowy, przy spełnieniu przez nią także innych, przewidzianych ustawą, warunków wywołania skutku materialnoprawnego, miał doprowadzić do umorzenia wzajemnych zobowiązań stron, a tym samym do postulowanego, w stanowisku procesowym spółki z L., oddalenia powództwa byłej kontrahentki.

Oceniając postawiany przez pozwaną zarzut Sąd Okręgowy uznał, że nie zdołała ona wykazać w sposób wymagany w postępowaniu nakazowym, że objęta zarzutem wierzytelność wzajemna wobec E. rzeczywiście jej przysługuje.

Odwołując się do normy art. 493 §3 kpc w zw z art. 485 kpc, wskazał, iż pozwana mogła ten fakt wykazać jedynie za pomocą dokumentów wymienionych w drugiej ze wskazanych norm i wymaganie to zdecydowało o tym, że zostały oddalone wszystkie wnioski dowodowe spółki z L. o charakterze osobowym, których treść miała potwierdzać fakty związane z istnieniem, źródłem oraz rozmiarem ilościowym tej wierzytelności.

Zważywszy na to wymaganie ustawowe, Sąd I instancji stanął na stanowisku, że pozwana nie zdołała w sporze udowodnić, że rzeczywiście taka wierzytelność wobec powódki jej przysługuje, a wniosek taki jest już wystarczającym dla uznania, iż podjęta przez nią obrona przed roszczeniem spółki z N. nie jest skuteczna.

Po wtóre, w ocenie Sądu Okręgowego, za jej niezasadnością przemawia fakt, że samo oświadczenie o potrąceniu, jako zarzut o charakterze materialnoprawnym nie mógł być skutecznie sformułowany, skoro podniósł go, w ramach zarzutów profesjonalny pełnomocnik procesowy spółki (...) albowiem, jak wynikało z treści dokumentu

pełnomocnictwa, na podstawie którego był uprawniony do zastępowania w rozstrzyganym sporze pozwanej spółki, zakres jego umocowania nie obejmował składania, ze skutkiem dla pozwanej, oświadczeń o takim charakterze, co jest konieczne dla osiągnięcia skutku na jaki strona pozwana się powoływała.

Biorąc pod rozwagę stanowisko Sądu Najwyższego, który w niektórych z judykatów uznawał, że zakres umocowania wynikającego z pełnomocnictwa procesowego w rozumieniu art. 91 kpc upoważnia, w ramach podejmowania za reprezentowaną stronę wszystkich niezbędnych czynności zmierzających do obrony jej praw, do składania w jej imieniu i ze skutkiem dla niej przez takiego pełnomocnika również oświadczeń takiej natury, Sąd I instancji uznał, że nawet przyjęcie takiego stanowiska nie jest wystarczające dla uznania, że oświadczenie o potrąceniu, zawarte w zarzutach od nakazu zapłaty mogło, w odniesieniu do wzajemnych wierzytelności obu stron procesu, wywołać skutek o jakim mowa w art. 498 §2 kc.

Jego brak jest, zdaniem Sądu I instancji, konsekwencją tego, iż oświadczenie to, łączące ze sobą elementy oświadczenia o charakterze procesowym i materialnym, jako skierowane do drugiej strony nie mogło zostać skutecznie skierowane do pełnomocnika procesowego spółki (...) albowiem ten nie był uprawniony do odbioru takiego oświadczenia ze skutkiem wobec strony, którą reprezentował skoro zakres jego umocowania nie upoważniał go do tego.

Sąd I instancji, w ramach oceny prawnej roszczenia powódki, rozważał także skuteczność zarzutu potrącenia i ewentualne wywołanie przezeń skutku umorzenia wzajemnych wierzytelności stron, przy założeniu, że do złożenia przez pozwaną oświadczenia o potrąceniu doszło przed wszczęciem procesu.

Także przy jego przyjęciu wykluczył powstanie takiego skutku.

Wskazał, że pozwana takiego oświadczenia wobec powódki, nakierowanego na umorzenie wzajemnych zobowiązań, w sposób wyraźny nie złożyła, a nie potwierdza założenia go w sposób konkludentny treść dokumentów do których spółka (...) odwołuje się, w postaci noty księgowej z 22 kwietnia 2014r oraz porozumienia pomiędzy stronami z 19 listopada 2014r.. Żaden z nich bowiem nie wyraża woli ukształtowania stosunków prawnych stron, w sposób przewidziany przez art. 498 §2 kc.

W konkluzji prawnej Sąd Okręgowy, przy braku skuteczności zarzutu jakim pozwana broniła się przed roszczeniem powódki uznał je, w części jaka wynikała z zakresu zarzutów wniesionych od nakazu zapłaty, za usprawiedliwione.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w tym kosztów postępowania zabezpieczającego, prowadzonego przez komornika przy Sądzie Rejonowym w K. w sprawie Km 809/15, była norma art. 98 §1 i 3 kpc w zw art. 745§2 kpc i wynikająca z niej zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

W apelacji od tego wyroku strona pozwana, negując go w całości, domagała się wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Podstawą dla sformułowania wniosku apelacyjnego tej treści była ocena skarżącej, zgodnie z którą Sąd I instancji niezasadnie uznał, iż powołany w złożonych przez nią zarzutach od nakazu zapłaty, zarzut potrącenia nie został skutecznie podniesiony i tym samym nie wywołał skutku w postaci wzajemnego umorzenia wierzytelności stron sporu.

Wbrew temu pogładowi skarżąca stanęła na stanowisku procesowej skuteczności tego zarzutu wskazując m. in., że oświadczenie to dotarło do adresata ze skutkiem prawnym dla niego albowiem na obu rozprawach służących rozpoznaniu sprawy była obecna prezes zarządu powódki A. B.. Ponadto Sąd I instancji, na rozprawie w dniu 26 stycznia 2016r, zobowiązał E. do ustosunkowania się do zarzutu potrącenia złożonego przez stronę pozwaną, zakreślając w tym celu stosowny termin. Skoro tak, to nie sposób twierdzić w sposób usprawiedliwiony, że oświadczenie o potrąceniu, wywołując równocześnie skutki materialnoprawne nie dotarło do jego adresata w taki sposób, iż mógł się z nim zapoznać.

Reprezentując inny pogląd Sąd , dopuszczając się tym samym nierozpoznania istoty sprawy, nie zbadał materialnoprawnych konsekwencji tego oświadczenia

Uzupełniająco, konstrukcja środka odwoławczego została oparta na zarzucie naruszenia art. 227 kpc w zw z art. 232 zd. 1 kpc , którego realizacji upatrywała skarżąca w nie uwzględnieniu wniosków dowodowych pozwanej i w konsekwencji nie przeprowadzeniu dowodów z przesłuchania świadka B. N. , stron , a także dokumentów zgromadzonych w postępowaniu likwidacyjnym ubezpieczyciela strony powodowej , prowadzonym w związku z wypadkiem samochodu przewożącego mięso na terenie Grecji. Miały one wykazywać istnienie i rozmiar ilościowy wzajemnej pretensji finansowej pozwanej wobec powódki , która [jak twierdziła skarżąca] , mogła i skutecznie potrącić z wierzytelnością dochodzona pozwem. Tymczasem Sąd I instancji , oddalając te wnioski zaniechał dokonania ustaleń i oceny w tym zakresie , co tylko potwierdza trafność oceny , iż istota sprawy nie została rozpoznana.

Odpowiadając na apelację strona przeciwna domagała się jej oddalenia , jako pozbawionej uzasadnionych podstaw. Zaaprobowała zarówno sposób dokonania przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych jak ocenę prawną roszczenia dochodzonego pozwem, wyrażoną w motywach kontrolowanego instancyjnie orzeczenia. Spółka (...) domagała się również obciążenia pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony pozwanej nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu, a rozstrzygnięcie poddane kontroli instancyjnej pomimo pewnej niespójności uzasadnienia , w ostatecznym wyniku , odpowiada prawu.

Nie ma racji spółka (...) , podnosząc zarzut naruszenia prawa procesowego , jako następstwa postąpienia przez Sąd Okręgowy ,w ocenie apelującej z naruszeniem normom art. 227 i 232 zd 1 kpc , co miało doprowadzić do nie uwzględnienia wniosków dowodowych zgłoszonych przez skarżącą.

Analiza treści obu powołanych w ramach omawianego zarzutu norm procesowych przekonuje , że zarzut ten jest chybiony.

Pierwsza z nich stanowi , iż przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Druga natomiast mówi , iż strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów z których wywodzą skutki prawne.

Treść żadnej z nich zatem, nie może być w ten sposób odczytywana aby na ich podstawie można było , w sposób usprawiedliwiony twierdzić , iż są dla Sądu orzekającego źródłem jakiegokolwiek obowiązków ,których nieprzestrzeganie w ramach postępowania rozpoznawczego miałyby konsekwencje, w odniesieniu do ostatecznego wyniku sprawy. Tylko w stosunku do drugiego z powołanych przepisów można mówić o nim jako podstawie obowiązku ale został on nim nałożony na strony sporu a nie na Sąd, który ma ten spór rozstrzygnąć.

Biorąc pod rozwagę motywy do jakich pozwana odwołuje się , by ocenić zarzut uzasadnić [nie uwzględnienie przez Sąd niższej instancji wniosków dowodowych , w uznaniu ich za zbędne dla poczynienia na ich podstawie relewantnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia ustaleń, zarzut naruszenia art. 227 kpc mógłby być rozważany jako postawiony skutecznie , gdyby został powiązany z zarzutem naruszenia art. 217 §2 kpc

/ por. w tej materii także, wskazane jedynie dla przykładu , judykaty SN z 6 kwietnia 2011r, sygn. I CSK 475/10, z 10 marca 2011, syn. II UK 306/10 i z 15 października 2010, sygn. III UK 22/10 , wszystkie powołane za zbiorem Legalis./

Brak takiego powiązania z przyczyn wyżej powołanych, wyklucza jego trafność i decyduje o jego odparciu tym bardziej , że Sąd II instancji jest związany zarzutami procesowymi strony skarżącej nie tylko co do tego, czy zostały one sformułowane ale także jaka jest ich konstrukcja, w odniesieniu do wzajemnej współzależności norm formalnych , które miałyby zostać naruszone ze skutkiem dla wyniku sporu stron.

Zatem tylko na marginesie należy wskazać , że oddalenie wniosków dowodowych skarżącej [zarówno osobowych jak i z dokumentów zgromadzonych w postępowaniu przed ubezpieczycielem powódki] było poprawną decyzją procesową Sądu Okręgowego z przyczyn o których będzie mowa w dalszej części motywów uzasadnienia.

Uznanie zarzutu procesowego za nietrafny ma m. in. i to następstwo , że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, jako kompletne i oparte na poprawnie przeprowadzonej ocenie zgromadzonych w sprawie dowodów , zostają przez Sąd II instancji przyjęte za własne.

Nie ma też z racji pozwana gdy twierdzi , że rozstrzygając w sposób , którego wyrazem, jest treść sentencji zaskarżonego wyroku , Sąd Okręgowy nie rozstrzygnął istoty sporu.

Stąd też postulat strony apelującej o wydanie rozstrzygnięcia kasatoryjnego nie mógł zostać uznany za trafny.

Zwracając uwagę , że wydanie takiego orzeczenia , nawet w sytuacji gdy Sąd niższej instancji nie wniknął w istotę sporu, nie rozstrzygnął o żądaniach stron formułowanych tak na potrzeby wykazania roszczenia oraz , z drugiej strony, skutecznej obrony przed nim , pozostaje jedynie uprawnieniem a nie obowiązkiem Sądu II instancji , powiedzieć należy , iż w rozstrzyganej sprawie nie można stwierdzić aby istota sporu stron nie została przez Sąd Okręgowy rozpoznana.

Przeciwnie , tak się stało , a rozstrzygnięcie to , w ostatecznym wyniku, odpowiada prawu.

Strona pozwana nie kwestionowała , w swoim stanowisku procesowym prezentowanym w sprawie , że spółka (...) ma wobec niej, dotąd nie zaspokojoną, wierzytelność z tytułu należności za dokonanie wymienionych przez powódkę przewozów i czynności spedycyjnych związanych transportem mięsa do Wielkiej Brytanii i Grecji , realizowanych w ramach współpracy gospodarczej stron.

Jedynym zarzutem jakim bronila się przez tym roszczeniem [w odniesieniu do pretensji finansowej powódki odpowiadającej kwocie 98 206, 53 złotego] , był zarzut potrącenia wierzytelności wzajemnej o tej samej , pieniężnej , naturze , mającej służyć pozwanej z tytułu szkody jaką poniosła w związku z wypadkiem na terenie Grecji , podczas którego zniszczeniu uległa część mięsa , o wartość którego kontrahent grecki obniżył wynagrodzenie należne M. B..

Pozwana twierdziła , że powódka - wykonująca ten przewóz - odpowiada za to zdarzenie drogowe , a co więcej uznała swoje , tak zidentyfikowany w zakresie źródła i podstawy swój dług wobec spółki z L. , co najmniej , w formie uznania niewłaściwego.

Ocenie tej, spółka z N., konsekwentnie w sporze oponowała.

Pierwszym zagadnieniem , które w sprawie wymagało oceny było to, kiedy strona pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu , a co za tym idzie, czy nastąpiło rozdzielenie oświadczenia materialnoprawnego z oświadczeniem procesowym czy też obydwa zostały wzajemnie połączone , stanowiąc jeden akt.

Konieczność dokonania tej oceny jest niezbędną, gdy weźmie się pod uwagę , że zarówno Sąd I instancji , postępując nie do końca konsekwentnie, w części motywów wyroku poświęconej ocenie prawnej , prowadzi rozważania dotyczące skuteczności zarzutu potrącenia niejako w dwóch wariantach, w zależności od tego , kiedy miały on nastąpić [przed procesem czy też dopiero w zarzutach od nakazu zapłaty].

Podobnie czyni apelujący, zasadniczo w środku odwoławczym polemizując ze stanowiskiem prawnym Sądu niższej instancji z której to polemiki wynika , iż uznaje że zarzut ten został podniesiony dopiero na etapie procesu [w zarzutach] ale równocześnie , w dalszej części uzasadnienia środka odwoławczego argumentuje w sposób właściwy dla stanowiska zgodnie z którym do podniesienia zarzutu potrącenia [o charakterze materialnoprawnym doszło przed wszczęciem postępowania sądowego i już wówczas, w odniesieniu do wierzytelności wzajemnych stron, nastąpił skutek o jakim mowa w art. 498 §2 kc / por. k. 184 v – 185 akt /

Rozpoczynając zatem dalsza część rozważań od pewnego uporządkowania ocenianych zagadnień, wskazać w pierwszej kolejności trzeba , że roszczenie strony powodowej było rozpoznawane w reżymie postępowania nakazowego, a stanowisko procesowe strony pozwanej przybrało formę zarzutów , od wydanego uprzednio przez Sąd I instancji nakazu zapłaty z dnia 24 lipca 2015r , którym żądanie spółki z N. zostało uznane za mogące być rozpoznane w ramach tego właśnie postępowania, a nadto usprawiedliwione w całości.

Jak wynika wprost z treści środka zaskarżenia złożonego przez stronę pozwaną, dopiero w zarzutach pełnomocnik procesowy spółki (...) złożył oświadczenie procesowe o potrąceniu wierzytelności wzajemnej , którą przeciwstawił pretensji powódki dochodzonej pozwem [zakresie kwoty co do której zaskarżony został nakaz /.

Wniosek taki wynika wprost z te fragmentu zarzutów [...] „jednak w tym miejscu [pозwana] ponosi zarzut potrącenia „[...] / por. k. 97 v akt /

Złożenie tego oświadczenia przez profesjonalnego pełnomocnika pozwanej nie było poprzedzone wcześniejszym oświadczeniem materialnoprawnym o potrąceniu, nakierowanym na takie ukształtowanie wzajemnych zobowiązań stron , wynikających ich współpracy w zakresie przewozów i usług spedycyjnych, by doprowadzić do skutku takiego o jakim stanowi art. 498 §2 kc. W każdym razie na takie oświadczenie reprezentant spółki z L. w sporze nie powoływał się , starając się , dopiero na etapie postępowania apelacyjnego argumentować [we fragmencie motywów apelacji o którym była uprzednio mowa] , że takie oświadczenie przed procesem zostało złożone , o czym miała świadczyć treść obydwu dokumentów, a to noty księgowej z 22 kwietnia 2014r i porozumienia stron z 19 listopada 2014r.

Przyjmując zatem , że oświadczenie o potrąceniu, zawierając w sobie obydwie wskazane wyżej elementy zostało złożone dopiero na etapie zarzutów od nakazu zapłaty, zupełnie zbędne są rozważania Sądu I instancji odnoszące się do zagadnienia skuteczności tego zarzutu przy założeniu , że byłby on składany w innym czasie / przed wszczęciem sporu sądowego/.

Wniosek takie wywołuje dwa następstwa.

Pierwszym, w związku z podmiotem , który je złożył , oraz tym jak samo oświadczenie była adresowane, jest konieczność odpowiedzi na pytanie czy pełnomocnik procesowy był uprawniony do jego złożenia , zakładając , że łączy ono w sobie zarówno element procesowy jaki i materialnoprawny , wywołujący skutek umorzenia wzajemnych zobowiązań.

Drugie natomiast łączy się zagadnieniem możliwości zapoznania się z nim przez drugą stronę / adresata / , w sposób wywołujący skutek o jakim mowa w art. 61 §1 kc.

Poglądy, co do tego czy pełnomocnik procesowy , którego umocowanie w dokumencie pełnomocnictwa nie wykracza poza zakres kompetencji wynikający z normy art. 91 kpc, jest uprawniony do składania imieniem i ze skutkiem dla reprezentowanego, oświadczenia o potrąceniu wierzytelności wzajemnej są w orzecznictwie Sądów powszechnych i Sądu Najwyższego rozbieżne.

Nie jest rzeczą Sądu Apelacyjnego opowiadać się za jednym z przyjmowanych stanowisk tym bardziej , że niezależnie pod tego , który z poglądów zostałby przyjęty to i tak ostatecznie nie będzie to miało znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Oto bowiem, nawet gdyby opowiedzieć się za stanowiskiem prezentowanym przez pozwaną , zgodnie z którym pełnomocnik procesowy jest uprawniony do składania tego rodzaju oświadczeń o konsekwencjach materialnoprawnych, to kolejnym zagadnieniem jest to, czy reprezentant procesowy drugiej strony może skutecznie to oświadczenie przyjąć ze skutkiem dla strony , która reprezentuje,

W tej materii stanowisko orzecznictwa także nie jest jednolite , tym nie mniej , podobnie jak poprzednio, zajecie stanowiska w tej różnie ocenianej kwestii nie jest doniosłe z punktu widzenia rozstrzyganego sporu.

Trzeba bowiem zwrócić uwagę , co trafnie podnosi autor apelacji , że Sąd I instancji określił stronie powodowej [adresatowi oświadczenia o potrąceniu] ustosunkował się do tego zarzutu , na którym pozwana opiera swoją obronę w procesie. W tych okolicznościach nie sposób przyjąć , że spółka (...), za pośrednictwem swoich organów / nawet gdyby założyć ,że tą adresatką ze względu na zakres potrącaną wierzytelności nie mogła być jednoosobowo , obecna na obu rozprawach prezes zarządu A. W. / por treść wpisów w rejestrze przedsiębiorców KRS k. 14 akt/ , nie miała możliwości zapoznać się z tym oświadczeniem.

Ocena , że zarówno pełnomocnik pozwanej mógł złożyć skutecznie takie oświadczenie , o skutku materialnoprawnym oraz , że strona powodowa miała możliwość zapoznania się z nim , nie decyduje jednak o tym , że zawarty w środku odwoławczym postulat wydania orzeczenia kasatoryjnego może zostać uwzględniony.

Możliwość ta bowiem nie znosiła po stronie pozwanej obowiązku udowodnienia w postępowaniu , że rzeczywiście , będąca przedmiotem potrącenia wierzytelność wzajemna wobec spółki z N. jej przysługiwała, mając cechy pretensji zdanej do wywołania materialnoprawnego skutku potrącenia.

Przy tym był to obowiązek w sposób szczególny z racji czasu i miejsca zgłoszenia zarzutu , kwalifikowany przez ustawę procesową.

Skoro bowiem został on zgłoszony dopiero w zarzutach od nakazu zapłaty , w reżymie postępowania nakazowego, a przy tym już w czasie trwania pomiędzy stronami sporu sądowego , to po myśli art. 493 §3 kpc wierzytelność spółki (...) musiała być udowodniona wyłącznie na podstawie dokumentów i to tylko takich o jakich stanowi norma art. 485 kpc, wskazując na ich zamknięty katalog.

W tym kontekście należy podzielić stanowisko Sądu I instancji , który właśnie z tej przyczyny odmówił wnioskowi dowodowym pozwanej o prowadzenie dowodów osobowych dla potwierdzenia faktów związanych istnieniem i rozmiarem tej wierzytelności.

Nie mogły temu celowi posłużyć także dokumenty z postępowania wewnątrz ubezpieczeniowego prowadzonego przez (...) SA w związku z wypadkiem w Grecji, gdyż pozwana nie dowiodła , a nawet nie starała się tego czynić , że dokumenty te należą do kategorii tych o jakich mowa w tym przepisie.

W konsekwencji powiedzieć należy , że jedynymi dokumentami , które należało poddać ocenie z rozważanego punktu widzenia są te , do których spółka z L. się odwoływała jako mających tę jej wzajemną wobec wierzytelności powódki, pretensję finansową potwierdzać.

W ocenie Sądu II instancji żaden z tych dokumentów; ani nota księgowa z 22 kwietnia 2014r ani też porozumienie stron z 19 listopada 2014r nie są ani zaakceptowanym przez spółkę (...) rachunkiem ani też nie zawierają jej oświadczenia o uznaniu długu [dokumenty te z samej swojej natury nie mogą być dokumentami o jakich mowa w art. 485 §1 pkt 1/ i 4/]

Jak wynika z treści zgromadzonych w sprawie dowodów, nota księgowa , wystawiona przez pozwaną nigdy nie została przez drugą stronę zaakceptowana i została odesłana nie tylko bez spełniania świadczenia ale nawet bez księgowania jej , co wprost wynika z treści dokumentu z dnia 12 czerwca 2015r/ k. 117 v akt /

Nie ma też racji strona pozwana uznając ,że treść porozumienia stron z dnia 19 listopada 2014r / k. 74 akt / może zostać uznana za niewłaściwe uznanie przez E. długu wobec skarżącej.

Tekst tego dokumentu jest jednoznaczny, wskazując w sposób nie budzący wątpliwości, iż stanowił on potwierdzenie porozumienia stron w zakresie odroczenia przez wierzyciela / powódkę / terminu płatności przez dłużnika / pozwaną/ wszystkich przeterminowanych należności wynikających z dotychczasowych wzajemnych relacji gospodarczych , a przyczyną tego odroczenia był fakt prowadzenia przez ubezpieczyciela powódki postępowania ubezpieczeniowego w związku z wypadkiem samochodu w Grecji. Jego zakończenie miało być datą graniczną udzielonego odroczenia.

Zgodnie z ustalonym w literaturze rozumieniem pojęcia niewłaściwego uznania długu [na które powołuje się, w kontekście treści omówionego dokumentu pozwana] o takim uznaniu można mówić wówczas , gdy dłużnik nie składa wprawdzie wyraźnego , oświadczenia o uznaniu swojego długu , ale na podstawie przejawów jego zachowania kontrahent może w sposób usprawiedliwiony przyjmować , że dłużnik ma świadomość ciężącego na nim zobowiązania i zamiar dobrowolnego zrealizowania go, zgodnie z jego treścią.

Dokument porozumienia stron nie zawiera żadnych tego rodzaju elementów , które mogłyby usprawiedliwić wniosek o tak rozumianym rodzaju uznaniu , a tym bardziej [co zdaje się być oczywistym] o uznaniu właściwym.

Wnioski te i oceny są wystarczającymi dla sformułowania konkluzji , że pozwana nie zdołała udowodnić , iż przysługuje jej wobec powódki wieczystość , którą w ramach sporu zgłosiła do potrącenia.

Skoro tak , to rozstrzygnięcie Sądu I instancji , wbrew zarzutom środka odwoławczego w ostatecznym wyniku odpowiada prawu.

Dlatego też apelacja spółki (...) została oddalona , na podstawie art 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego , Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 #1 i 391 §1 kpc i wynikającej z niej , dla wzajemnego rozliczenia stron, zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna powódce od przeciwniczki procesowej z tego tytułu, uwzględnivszy wartość przedmiotu zaskarżenia , odpowiada wynagrodzeniu profesjonalnego pełnomocnika zastępującego spółkę także w postępowaniu apelacyjnym. Została ona ustalona na podstawie §2 pkt 6 w zw z §10 ust1 pkt 1 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015r [DzU z 2015 poz. 1800].

Suma ta została powiększona o wykazane koszty pełnomocnika , który poniósł je w związku z dojazdem własnym samochodem do siedziby Sądu II instancji [kwota 178, 86 zł]

SSA Grzegorz Krężolek SSA Krzysztof Sobierajski SSA Elżbieta Uznańska